

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

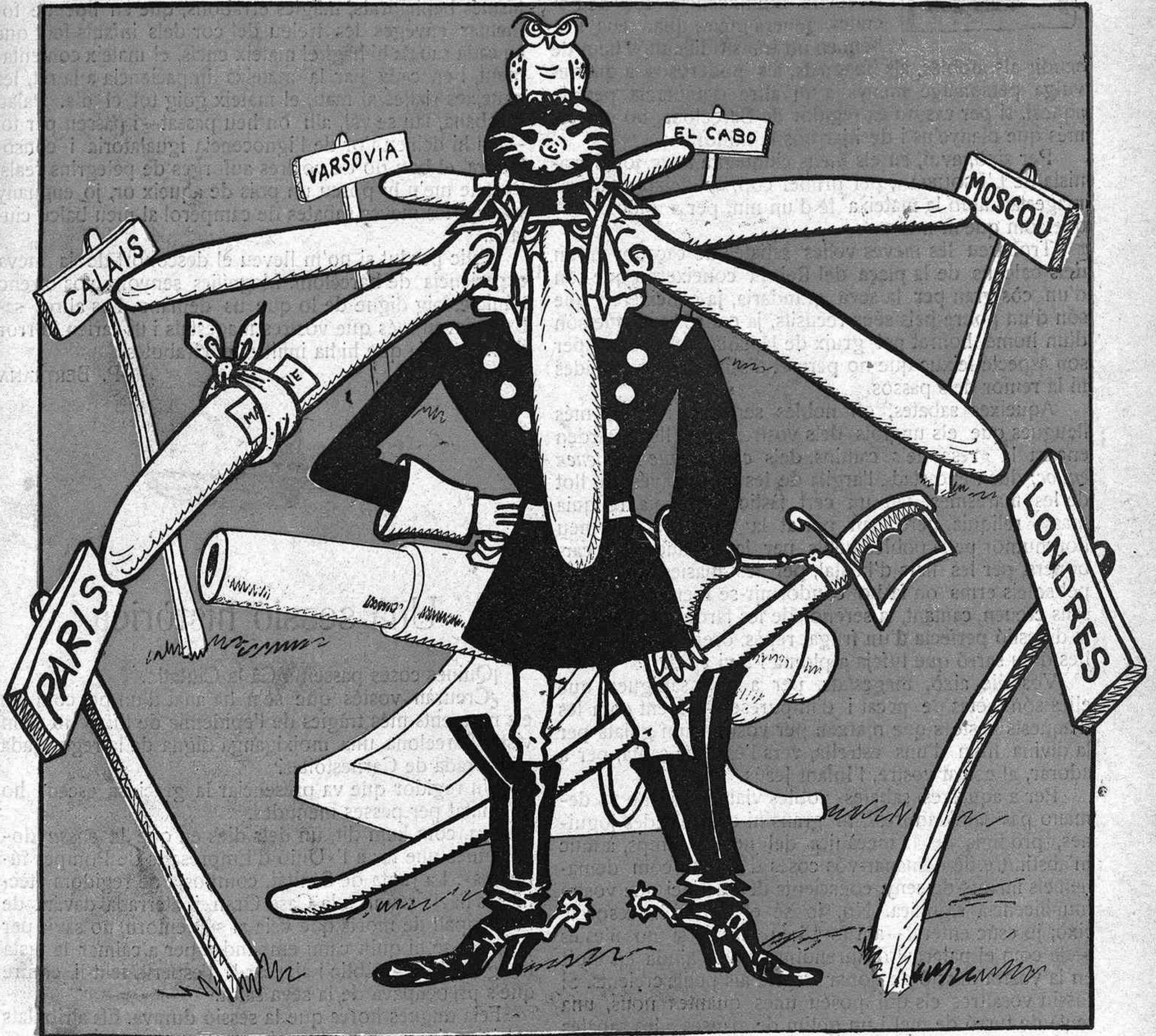
Núm. 1879

ANY XXXVI

BARCELONA 31 DE DESEMBRE DE 1914

PERIODIC HUMORISTIC IL·LUSTRAT

10 cèntims ——— Atrassats: 20

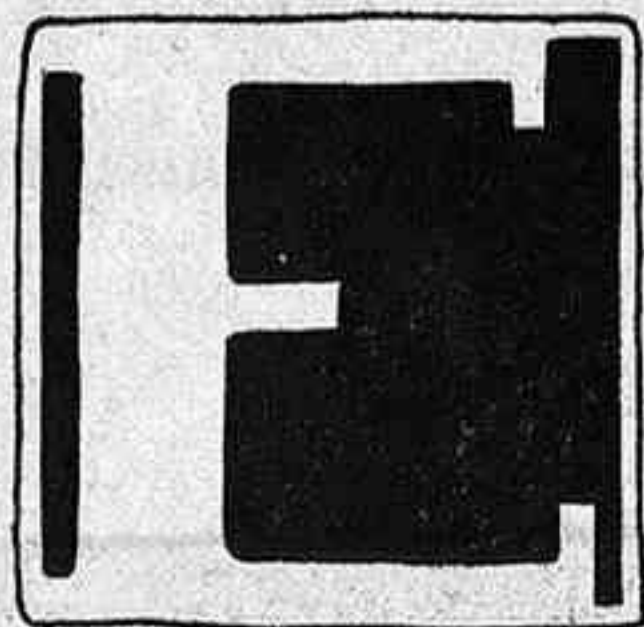

31 de desembre de 1914

L'HOME DELS NASSOS

Carta als Reis d'Orient

ESTIMATS monarques: Pel tractament que us donc ja haureu endevinat la meua filiació política. Sóc demòcrata, tant com Déu vulgui, però és el cas que aixís i tot jo necessito de la vostra munificència. Els demòcrates, generalment, quan ens trobem en un trànsit dificultós hem de

acudir als nobles, als magnats, als poderosos, a qualsevol personatge menys a un altre demòcrata, perquè aquest, si per cas no és regidor de Barcelona, no pot fer més que planye'ns i desitjar-nos la millora.

Per això, avui, en els meus cinquanta anys, jo, el cronista de L'ESQUELLA, per primer cop, acudeixo a vostres magestats amb la mateixa fè d'un nin, per a pidolar-vos quelcom que'm manca.

Trobareu les meves velles sabates de caçador en un dels balcons de la plaça del Rei. Ja coneixereu que són d'un còs gran per la seva grandaria, ja coneixereu que són d'un pobre pels seus recusits, ja coneixereu que són d'un home honrat pel gruix de la sola, pels claus i per son aspecte feixuc que no permet dissimular les petjades ni la remor dels passos.

Aqueixes sabates, oh nobles senyors, han fet més lleugues que els unglots dels vostres camells; guarden encara la gresa dels camins, dels *camins que no menen enlloc*; duen encastada l'argila de les muntanyes i el llot de les maresmes, fan un cert fàstic com tota reliquia massa reliquia, però han portat la meua joia i el meu bon humor pels pobles petits, per les cabanes dels carboners, per les llars d'hostal, per les masies solitaries i pel soleis erms on fa bo condormir-se mentres els pinsans creuen, cantant, la serenor de les tardes d'hivern, en la digestió perfecta d'un frugal repàs orejat dins les malles d'un sarró que tufeja a ploma i a vi verd.

Vos dic això, magestats, per a que sapiguen, que elles són nètes de pecat i d'impureses talment com les d'aquests pastors que marxen per vostre camí guiats per la divina llum d'una estrella, vers l'establia santa, per a adorar, al costat vostre, l'Infant Jesús.

Per a aqueixes sabates, nobles viatgers, jo no us demano pas llaminadures, ni grans ni complicades joguines, prodigis de la mecànica del nostre temps, àdhuc m'abstindré de demanar-vos coses d'utilitat com demanen els infants de seny, conscients del sacrifici que vostra munificència significa. No, jo sé el que hi hà respecte això; jo estic enterat—ah! fóra ben estúpit si no n'estés—de com el paternal desprendiment vos ajuda en molt en la vostra missió de donar alegria als petits creients. Si fóssiu vosaltres els qui poseu unes quantes nous, una teula de turró de mel i un gotim de panses a les sabates dels pobres, per a deixar a les dels rics lo més meravellós de quant s'és inventat en lleminadures i en joguets, mereixeriu ben bé pujar al patíbol com han pujat altres reis execrables. Si aixís obressiu la vostra reputació de

justos, de pietosos, de senzills, no hauria resistit vint segles. Vint segles de corre neus i gebres repartint vostres tresors segons la qualitat de les sabates que us esperen en balcons i en finestres us hauria atret el despreci dels homes i dubto molt que haguessiu lograt escapar de la dinamita venjadora. Aneu de nits i amb poca escolta, sense perill, perquè són pobres i bons.

El vostre fato és l'il·lusió i l'ensomni. Us fan un flac servei aquells que parlen de vostres enormes convois, de vostres caixes i sacs corulls, de vostres nombrosos servidors, de vostres llargues escales i de vostres registres antropomètrics per a premiar els bons amb lo millor de vostre equipatge i castigar als dolents amb patates crues i carbó. Mesquinesa de mercaders i de pedagocs seria la vostra.

Jo sempre us soc tingut pel que realment sou; fantasmes benhaurats, màgics errabons, que en lloc de fomentar enveges les treieu del cor dels infants fent que en cada sabata hi hagi el mateix encís, el mateix contentament, i en cada llar la mateixa impaciència a la nit, les mateixes rialles al matí, el mateix goig tot el dia. Palau o cabana, tan se val, allí on heu passat—i passeu per tot—allí hi deixeu l'or de l'ignocència igualatoria i consoladora, el bon dó de vostres auforges de pelegrins reals. Perquè me'n hi poseu un pols de aqueix or, jo enguany soc tret les meves sabates de camperol al meu balcó ciutadà.

Estic perdut si no'm lleveu el desconort de la meua experiència de barceloní. Magnífics senyors: vos ofreno l'únic estoig digne de lo que us demano. Les altres sabates saven més que vostres magestats i us farien horror de la malícia que hi ha infiltrat el cirabotes.

P. BERTRANA

Una sessió històrica

¡Quines coses passen a Cà la Ciutat!...

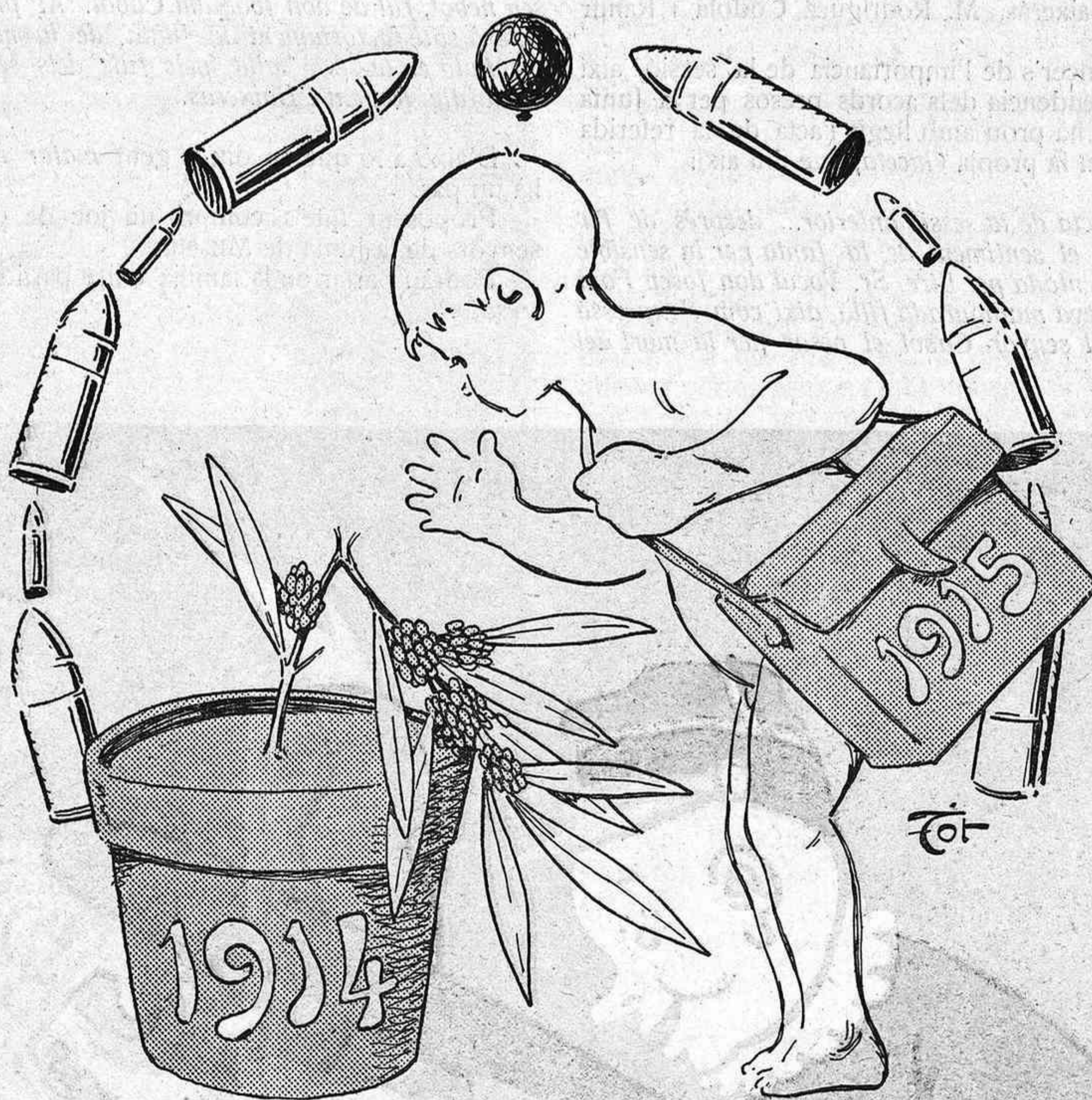
¿Creuràn vostès que se'n ha anat d'un pel com, en els moments més tràgics de l'epidemia de tifus, no hem vist a Barcelona una moixiganga digna de la regositjada temporada de Carnestoltes?

Un regidor que va presenciar la graciosa escena ho ha contat per pessés menudes.

Era, com hem dit, un dels dies en que la *passa* donava més que fer a l'«Unió d'Empresaris de Pompes fúnebres». La Junta de Sanitat, composta de regidors i tècnics, s'havia reunit a la Casa Gran, i, aterrada davant de l'escampall de morts que veia al seu entorn, no sabia per on girar-se ni quin camí emprendre per a calmar la justa indignació del públic i aixecar-li l'esperit, fent-li creure que's preocupava de la seva salut.

Feia dugues hores que la sessió durava. Els atribulats patricis miraven al sostre, picaven de peus, es donaven cops de puny al front, però tot en và: la llum no sortia, no sortia...

* * *

L'ARBRE DE LA PAU

—Quan estarà a punt de donar fruit, qui sab on pararé jo!...

De prompte, a un dels reunits se li va ocórrer una idea.

—Saben què podríem fer?—va dir amb un aire tan triomfal que no semblava sinó que hagués descobert la quadratura del cercle.

—Què?—preguntaren els altres, intrigats.

—El problema, ¿no consisteix tot en l'infecció de les aigües i en el canvi de la canalització?... Doncs, comprem dugues o tres dotzenes de tubos, els col·loquem en un carro i amb tota solemnitat els fem passejar pels carrers, precedits d'uns quants municipals que vagin advertint a la gent que *aquells tubos estan destinats a la nova conducció de les aigües de Moncada.*

L'autor de la genial proposició va descuidar-se de manifestar si el carro havia d'anar acompanyat d'una música, però és de suposar que sí. Fins jurariem que la seva intenció era que la pesa que's toqués més sovint fós aquella que comença: *Jo te l'encendré... el tio, tio fresco!...*

* *

Per fortuna, la Junta—fou aquell un dels seus escassos moments de *lucidez*—va tenir la discreció de rebutjar l'original pensada.

I diem per fortuna, perquè si efectivament l'aprova i es porta a la pràctica, calculin quin daltabaix!...

De segur que l'endemà les defuncions arriben d'un salt a quatre o cinc centes.

Cent, de víctimes naturals del tifus.

Les altres tres o quatre centes, de pobres barcelonins que, contemplant el carro dels tubos, s'haurien mort de riure.

MITU

Així se mata l'estona

En un dels darrers números de la *Gaceta Municipal*, orgue oficial de l'Ajuntament, s'hi dona compte d'una sessió tinguda per la Junta de Museus.

La presidí el senyor Freixa, i assistiren a la mateixa els senyors Pere Muntañola, Josep Rogent, Lluís Durán i Ventosa, Emili Cabot, M. Vega i March, Geroni Mar-

torell, Dionís Baixeras, M. Rodríguez Codolá i Ramir Lorenzale.

Per a convèncer's de l'importància de la sessió, així com de la transcendència dels acords presos per la Junta de Museus n'hi hà prou amb llegir l'acta de la referida sessió, inserta en la propia *Gaceta*, que diu així:

S'aprobà l'acta de la sessió anterior... després de fer constar en acta el sentiment de la Junta per la sensible pèrdua experimentada pel Illtre. Sr. Vocal don Josep Font i Gumá, de la seva malhaurada filla, així com s'expressà personalment al senyor Cabot el pesar per la mort del

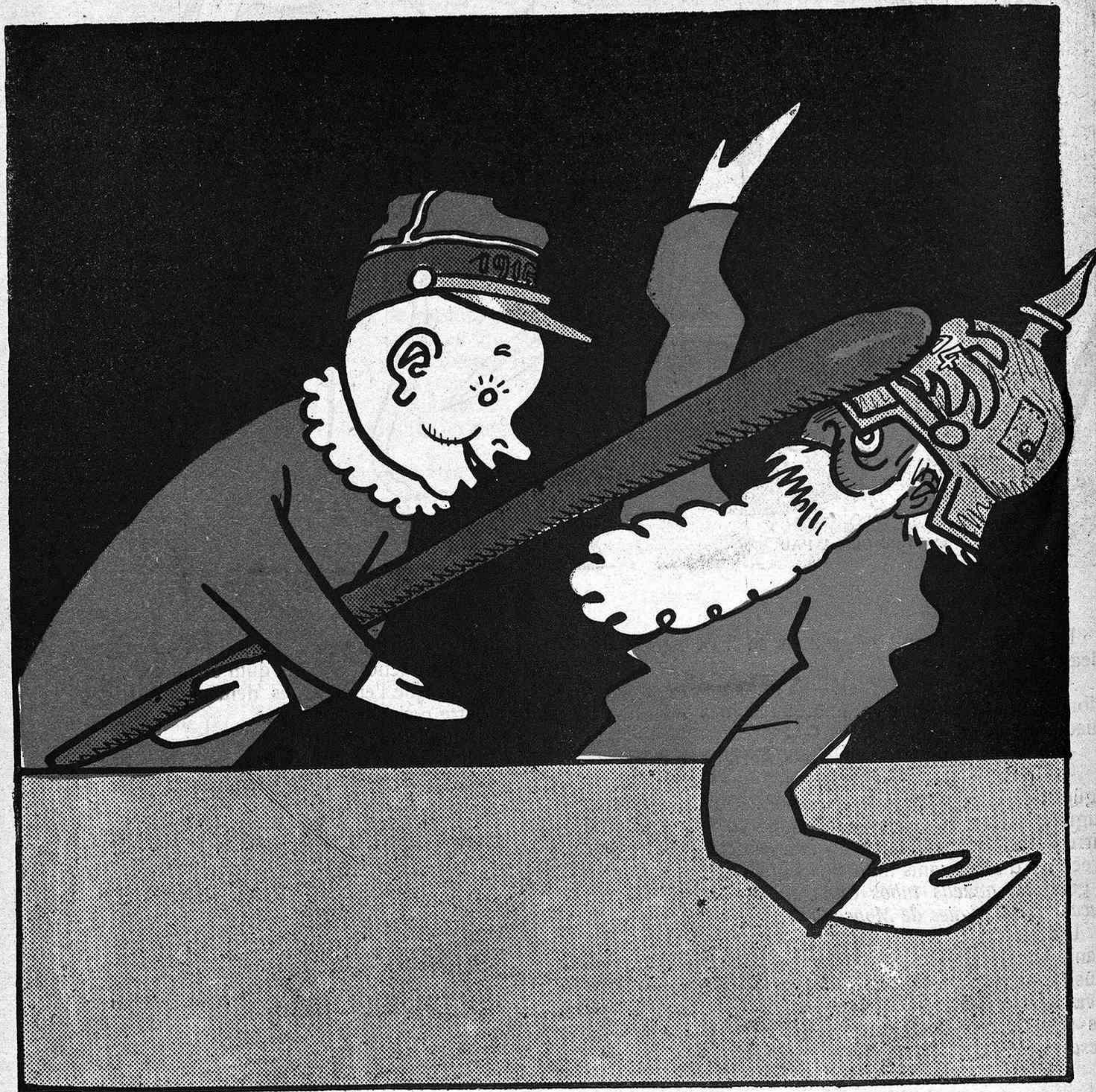
séu nebot, fill de don Joaquim Cabot. Al propi temps se enterà satisfactoriament la Junta, de la millora experimentada en la seva salut, pels fills dels senyors Puig i Cadafalc, Rogent i Baixeras.

D'això a lo que en diu la gent *matar l'estona*, no hi hà un pas.

Proposem que's compri un joc de cartes per als senyors de la Junta de Museus.

Podrà'n parlar de la família entre partida i partida de tresillo.

JUST

GUIGNOL DE CAP D'ANY

En Titella.—Em sembla Tòfol, que te'n faràs set pedres!

MARGUERIDA XIRGU

eminent actriu catalana, que's fa aplaudir actualment en el «Principal»

Fi d'any

Si és cert, com diu el Dante, que l'infern està empedrat de bons propòsits, pot ben assegurar-se que aquests són els dies en que més activament se treballa en la confecció d'adoquins per a empedrar l'infern.

Els bons propòsits que en l'hora present estan fent-se no tenen fi ni compte.

*Desde la princesa altiva,
a la que pesca en ruïn barca,*

desde el privilegiat mortal que ceneix corona, fins al trinxeraire que recull puntes al Pla de la Boqueria, tothom, rics i pobres, alts i baixos, duqueses i bogaderes, tothom aprofita els darrers dies de l'any per a traçar-se un nou plan de conducta i orientar la seva vida cap a un ideal de millora i perfecció.

I lo més bonic és que d'aquests bons propòsits no ha de complir-se'n cap. Vindrà el janer; vindrà el febrer; s'escorreràn, dolça o amargament, els trescents seixanta-cinc grans que formen el rosari de l'any, i al arribar al-

tre cop el dia de Sant Silvestre, de les boques que avui el profereixen sortirà el mateix crit: Vida nova, vida nova!...

¿Què'n pensariau de l'home que, sentint-se seriament malalt, manifestés el propòsit d'arribar-se a casa del metge el dia 15 del mes que ve?

—Aquest home—diren—maleïdes les ganes que té de curar-se. Perque, si realment s'estimés la seva salut, ¡què havia ell d'esperar el 15 del mes vinent per a consultar al metge:... Hi aniria demà, avui, ara!

Lo mateix pot dir-se dels cànids que esperen l'any nou per a fer vida nova. El dilema és senzill. La vida que ara porten és bona o és dolenta. Si és bona, per què han d'esperar l'any nou per a reformar-la?

No. La vida de l'any nou serà la mateixa de l'any vell. El bevedor beurrà, el jugador jugarà, el gandul fugirà del treball com ne fuig ara... Podeu estar ben segurs de que els empedradores de l'infern no hauràn d'interrompre la tasca per falta de material.

L'any nou!... Però, ¿ja ho sabeu del cert que serà nou l'any que demà comença? Suprimiu el calendari, oblideu la cronologia... ¿Com ho coneixereu que s'ha acabat un any i que se'n inaugura un altre?...

Ah!... Era abans, en els temps fabulosos, que'ls anys arribaven aquí en forma de noiets ignocents, tremolant d'emoció i contemplant, admirats, el món que per primera vegada veien.

Avui, l'any nou, quan ve, ja és vell. Vell i dolent. Com son pare, com son avi, com tots els anys que l'han precedit...

MATÍAS BONAFÉ

La femella

Era un frare dominic grassonet, finet, barbamec, airós, àdhuc elegant que hauria pogut fer molt de bé entre les nostres dames i damisel·les; però que encès per la flama de la caritat no deixava de pensar mai en les ànimes dels pobres negres salvatges, que viuen i moren plonjats en les tenebres de l'ignorància i de la més brutal idolatria.

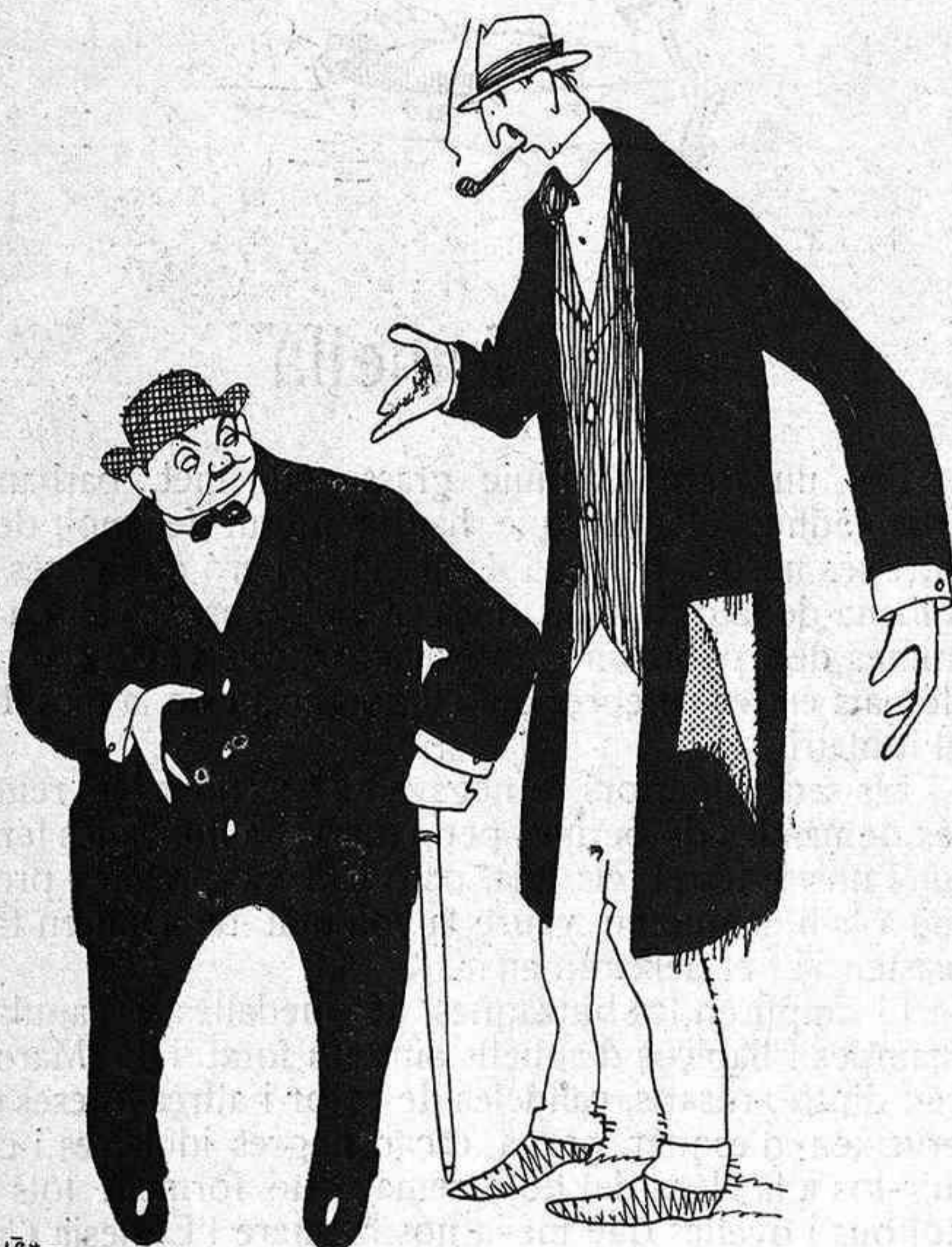
Els seus superiors se negaven a accedir a les reiterades demandes de permís, per a marxar a llunyanes terres, que'l nostre fraret els feia, però tant va pregar i pregar que a la fi cregueren veure la voluntat de Déu en tanta insistència i el deixaren anar.

Li ompliren les butxaques de medalles, escapularis, estampes i llàpizos d'aquells amb un forat i la Mare de Déu dintre, rosaris, candelas de color i altres futeses que serveixen d'esquer per a caçar negres idòlatres i conduir-los a la closa del dolç remat, que formem tots els moltons i ovelles que mena nostra mare l'Esglesia Catòlica, Apostòlica, Romana i Peregrina.

Quan ja el tingueren equipat, l'embarcaren en un vaixell del marquès de Comilles (tots els frares s'embarquen en vapors de don Claudi); el navili arrencà i men-

—Si l'any que vé va tant malament, això de les propines, no tindrem més remei que donar la dècima... i un bè.

—D'aquest sobretodo, ara li han de tornar els quartos...
—Per què?
—Perque acaba en «set».

tres els superiors el beneïen, ell, desde la popa, els feia: adéu! adéu! movent els braços aixecats i desplegant les amples mànigues.

El prior contemplant-lo no pogué menys de dir:

—Sant ignoscent! Mireu-se'l: talment sembla una coloma.

El viatge anava bé, vegeren d'un troç lluny les costes andaluces, passaren per l'estret de Gibraltar, es marejaren a l'entrar en l'Atlàntic i després de moltes hores d'ovirar el pic del Teide atracaren a Canaries. Sortits d'allí arribaren a l'Àfrica i el nostre fraret ja vegé negres. Ell volia començar desseguida la seva missió, però el capità li digué que's contingués, que allò no eren catecumens sinó eines per a cullir cacao a Ferràn-Poo i que si acabada la cullita volien canviar de creencies ja els menarien uns altres frares, que hi hà en aquella illa de xacolata, però que mentres tant els deixés en repós, que prou els tocaria no seure quan voldrien.

Sortiren de Costa d'Or, arribaren a Ferràn-Poo, descarregaren, tornaren a carregar i el capità digué al nostre hèroe.

—Molt bé, ara li toca a vostè. Cap a on vol anar?

—A la terra dels salvatges més salvatges!

—Miri que n'hi han que ho són molt...

—Millor! A la terra dels incrèduls més incrèduls o a la dels que creguin les bestieses més grosses.

—Miri que n'hi han que tenen unes pensades.....

—Millor! Anem al país de les pensades.

—Anem. Però... hi baixarà vostè sol.

—Estic segur de que fins caminarà sense mullar-me de peus, per sobre l'aigua.

—Quan vostè ho diu...

—Anem!

—Anem!

I alça! cap enllà, cap a la terra dels salvatges de les pensades. Durant la travessia el capità li feia brometes sobre el séu viatge a peu núu per sobre l'aigua, el fraret no responia però pensava: ja veuràs incrèdul.

Arribaren a la vista de la costa i el capità manà arriar un bot i baixar an ell qualques provissions per a el sant home de qui anava a despedir-se.

El fraret els beneï a tots, després baixà a la barqueta i al alçar el cap per dir-los-hi: adéu! se trobà amb la cara mofeta del capità.

—No rigueu incrèdul—feu—la fè salva.

I saltant del bot començà a caminar, a lliscar sobre les aigües, mentres els de a bordo giraven qua i avergonyits apretaven a córrer.

A l'arribar a la platja el voltaren una colla de salvatges que començaren a fer un gran aldarull, i a ballar i a cridar molt fort, però molt fort.

—Aixexecu! Aixexecu! Aixexecu!

Li lligaren un llaç escorredor al coll, molt fluix, però que si el deixava respirar no el deixava fugir, i sense fer-li cap mal l'aconduïren a la presència d'un rei que tenia el ventre inflat i el melic gros com un duro.

A l'ensenyar-li el fraret, tornaren a cridar:

—Aixexecu! Aixexecu! Aixexecu!

El rei rigué molt i donà una ordre; els súbdits agafaren al presoner i el dugueren a una gabia on hi havia un caputxí amb unes barbes com un boc.

Al veure's els dos religiosos s'abraçaren i el poble cridà:

—Aixexecu! Aixexecu! Aixexecu!

Aleshores el caputxí esdevenint pàlit, digué a l'altre.

—Ai, pobre de vos!

—Per què?
 —Ai, desgraciat de vos!
 —Per què?
 —Ai! No sabeu que diuen?
 —No.
 —Diuen: Femella!
 —Bé, que diguin lo que vulguin.
 —Sí? ja ho veureu. Quan me varen agafar tingueren la pensada de pendre'm per un aucell i em ficaren en aquesta gàbia; si els parlava es figuraven que'ls meus mots eren refillets d'un canari gran i m'escoltaven embadalits... Vos han atrapat a vos, tan blanc, tan guapet, tan barbamec i vos prenen per la femella. Ara en volen de petits. Prepareu-vos.
 —Misericordia!

AIQUEOCHIO

—Xin-fung sugul yunki sag..
 —Nola,... com si em parléssis en xinol

Del jardí dels humoristes

LA DARRERA CULLITA

Un gran senyor de l'Edat Mitja, molt ric i molt avar, habitava un castell voltat de terres de conreu, i no pensava sinó en aixamplar els seus dominis.

Llindant amb la seva finca, hi havia un camp que era l'única propietat d'un pobre pagès.

El gran senyor va decidir apropiarse d'aquell camp i cercà mil pretextes i remenà dotzenes de pergamins per a justificar les seves pretensions. Però el pagès, per la seva part, protestava, volent fer prevaldre els seus drets indiscutibles, ja que'l camp venia dels seus besavis i tenia també els seus papers en regla.

El plet, doncs, fou portat als tribunals de justícia; i li passà com a tots els plets de totes les èpoques: s'allargà indefinidament.

Entre tant el gran senyor no parava d'empipar al seu veí. Tant i tant va arribar a empipar-lo que'l pobre home va decidir-se a anar al castell.

—Vinc perquè he pensat deixar a la seva disposició les meves terres.

—Ah, sí?... Bravíssim!—exclamà el gran senyor, tot satisfet.

—Però amb una condició, que'm sembla que no me la negarà.

—Digueu.

—Que voldria que s'esperés fins que l'hagi sembrat i fet la cullita.

—Sí, home!... Això rail!... No hi tinc cap inconvenient.

El gran senyor acceptà a mans besades la proposició del pagès.

—Passem, passem depressa, que això fa més por que'l bacilus...

Tots dos anaren a càl notari a legalitzar una escriptura basada en aquesta condició essencialíssima: «Les terres de Fulano (el pagès) quedaràn en poder de Sutano (el gran senyor), després que Fulano (el pagès) hagi fet la darrera sembra i per consegüent la darrera cullita».

Arribada la primavera, el gran senyor va anar a donar un cop d'ull als camps del seu veí. Frisós, adelerat,

va ajupir-se per a veure lo que'l pagès havia sembrat...

Eren roures!

I quan els roures varen tenir madures les primeres aglans, el gran senyor ja estava tip de fer malves sota terra.

NOEL

ALMANAC DE «L'ESQUELLA DE LA TORRATXA».—Ha sortit fa alguns dies aquest popularíssim calendari, cada any més espièndit d'il·lustració i de text. El corresponent a 1915 és un veritable va-i-tot de gracia i d'enginy. En el text escullidíssim hi consten les firmes més acreditades del nostre món literari, abundant-hi els articlets lleugers i les poesies fàcils i epigramàtiques. La part d'il·lustració és també, com sempre, nodrida i esplèndida, figurant-hi dibuixos i caricatures dels primers mestres. La coberia, a varies tintes, d'en Canals i *Els mesos*, d'en Nogués, han cridat enguany l'atenció dels intel·ligents.

Vaja, que no té res d'estrany que'l popularíssim *Almanac de L'ESQUELLA DE LA TORRATXA* per a 1915, com assegura l'amic López, estigui ja a punt d'agotar-se.

LA EPOPEYA DE LOS ÁTOMOS. (Sociología vivida) per *Sebastià Gomila*.—L'interessant historia d'una familia de la classe mitja atraveçant el llarg període de les transformacions polítiques i socials és lo que serveix de fons an aquesta obra de gran volada que constarà de vuit volums. En els dos publicats s'hi noten ja les excel·lents dots del fecón escriptor: la profunditat del concepte, l'amenitat descriptiva i un judici crític-satíric, sempre original i sempre valent.

En realitat, més que historia, i a pesar de l'unitat que relaciona els diferents capítols, pot dir-se que l'obra és una serie de quadros viscuts i comentats per un esperit modern.

Literariament té també, el llibre, els atractius peculiars de les obres del senyor Gomila, doncs està escrit en una prosa fàcil i galana.

DIETARI D'UN PELEGRÍ A TERRA SANTA.—Es el volum IX de les Obres Completes de Mossèn Jacinto Verdager, que publica la benemèrita «Il·lustració Calalana». Com recordarà tot-hom, és aquest un dels llibres més interessants del genial autor de *L'Atlàntida*.

CUENTOS CICLOPENSES.—Fascicle III. Amb censura eclesiàstica i dedicat als germans Puig i Valls.—Conté una narració titulada *Las tres calabazas de Tecla*. N'hi hà per sucari-hi pa i per a llogar-hi cadires.

A PÈL I A REPÈL.—Comedia de Narcís Campany.—Es el follet 82 de la «Lectura Popular» (Biblioteca d'Autors Catalans).

CATÀLEG «ARTIS IMPERIUM».—Elegant follet de propaganda industrial, que conté vuit mapes de la guerra i altres gravats.

ALREDEDOR DEL TIFUS, per *Mateu Andreu Doménech*.—Interessant follet de vulgarització científica, en el qual s'hi enclou tota l'experiencia d'un metge de conciencia i de talent.

LECTURA POPULAR.—Acaba de publicar-se el follet número 86 d'aqueixa *Biblioteca d'Autors Catalans*. Conté una comedia completa, «A torna jornals», de Andreu Brasés.

LOS CONTEMPORÁNEOS.—Tenim a la vista el número 312, que conté part del drama *Jimmy Samson* i una comedia en un acte, *Lucy*, de Albertí.

SEPT SCIENCIES

ESPURNES DE LA GUERRA

I la guerra va seguint... seguint, com si Europa estés passant el tifus.

—Com anem avui?

—Anem seguint... Del costat dret s'ha empitjorat. Al costat d'Ipres i regió del cor, sembla que està més descansada, però no es pot dir res. Segueix el seu curs. Es una malaltia que va llarga, que té de passar aquest hivern, que té d'esperar la primavera, que s'ha de veure fins a quin punt el malalt tindrà resistencia.

Realment, això de la guerra, també es qüestió bacteriològica.

El microbi corria per Europa; n'hi havia a Rússia, n'hi havia a França, n'hi havia a Anglaterra, i per tot arreu; però així com per tot arreu, el microbi anava escampat, a Alemanya el cultivaven, el feien home, el feien soldat; l'uniformaven tot, el reclutaven i li penjaven un sabre, com dient: «surt a fer mal, però fes-lo amb ordre i amb disciplina».

D'aquest nou bacilus de la guerra, els alemanys en diuen cultura i ens en voldrien vacunar a tots. Ens voldrien fer passar un tifus, que ells tenen i que no volen tenir, perquè sabem que hi han vacunes que són pitjors que les malalties.

L'home és fet de tal naturalesa que fins pels mals voldria llibertat. Aquesta igualtat de malures, no pot ésser. Volem tenir les nostres. L'igualtat davant del microbi no és l'igualtat davant de la llei. Hi han mals que per desenrotllar-se necessiten certes terres, i el mal de l'uniformitat, de la filosofia nebulosa, de l'art confós, i de la cervesa, en la terra del vi, no'ns prova.

Aquest microbi de la cultura que pels alemanys pot ésser un bé, per nosaltres seria un torment, i de totes les independencies, l'independencia de l'esperit és la que'ns estimem més de guardar.

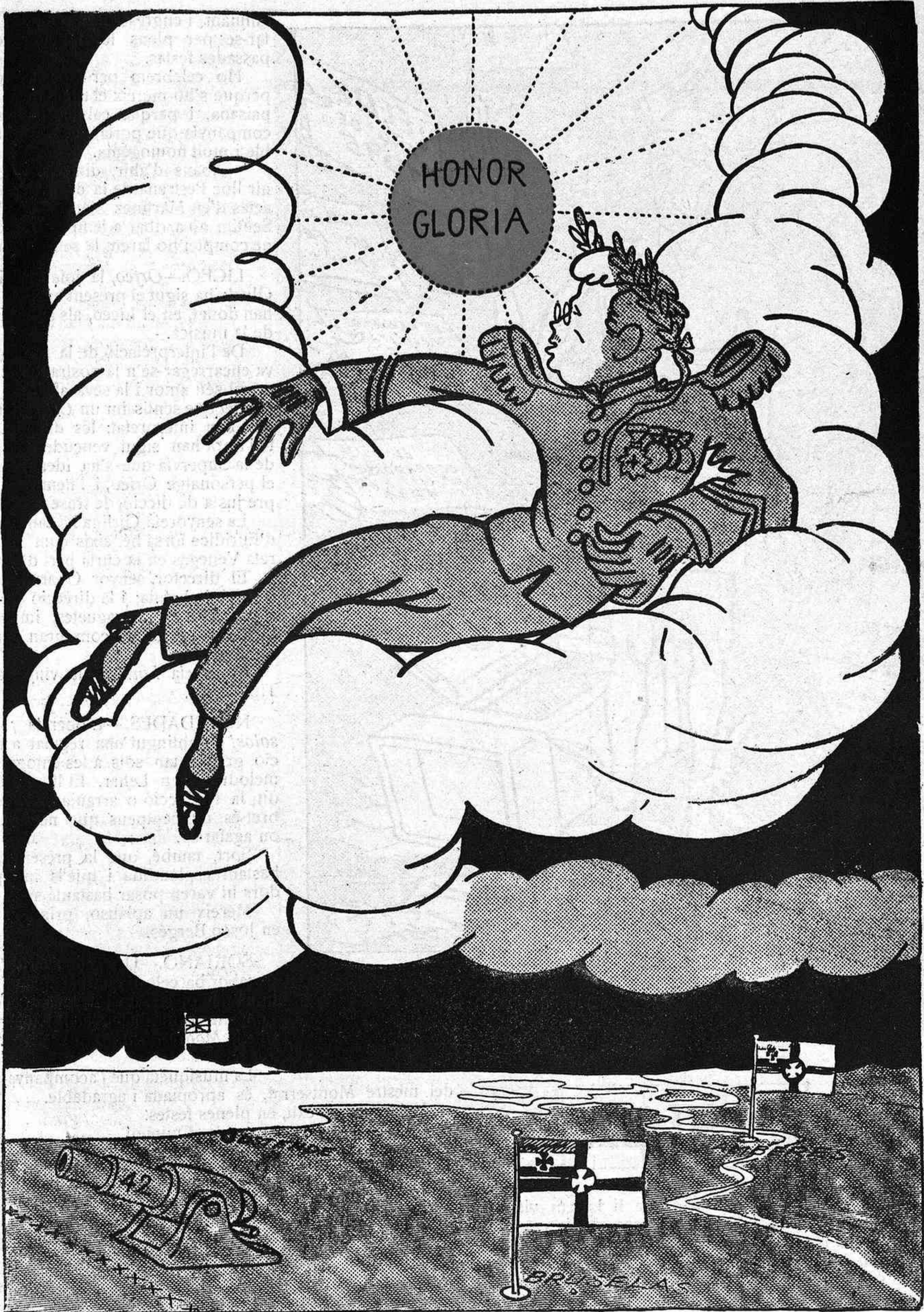
Al segle quinze i al segle setze, de certa mena de malaltia, els uns en deien mal hispànic, els altres mal gàlic, i alguns mal americà, doncs de patir de mal de guerra, se'n haurà de dir mal germànic.

El mal alemany té la culpa de que tots tinguem d'anar armats fins a les dents per defensar-nos; el mal alemany té la culpa de que haguem de vigilar l'aire i l'aigud del mar, i fins sota terra per por de veure-la esclatar, el mal alemany té la culpa, de que no hi hagi patria segura, ni geografia possible; que tots els avenços de la tal ciencia serveixin tan sols per a reventar-nos; que hagin quebrat tots els bons intents, que la força domini al dret; i el 42 a la justícia. Per aquest mal que'n diem germànic s'hauria de inventar un 606. La super-vacuna de la cultura.

Es veritat que hi han els neutrals. Però els neutrals no tenen conviccions. No volem ni mal ni bé a ningú. Sense haver-nos-les embrutades ens rentem les mans cada punt. Som els que tenim por dels malalts, dels que estan bons, i dels que'ls vetllen. Tanta por ens fa la cultura, com la civilització. El veneno com el contraveneno.

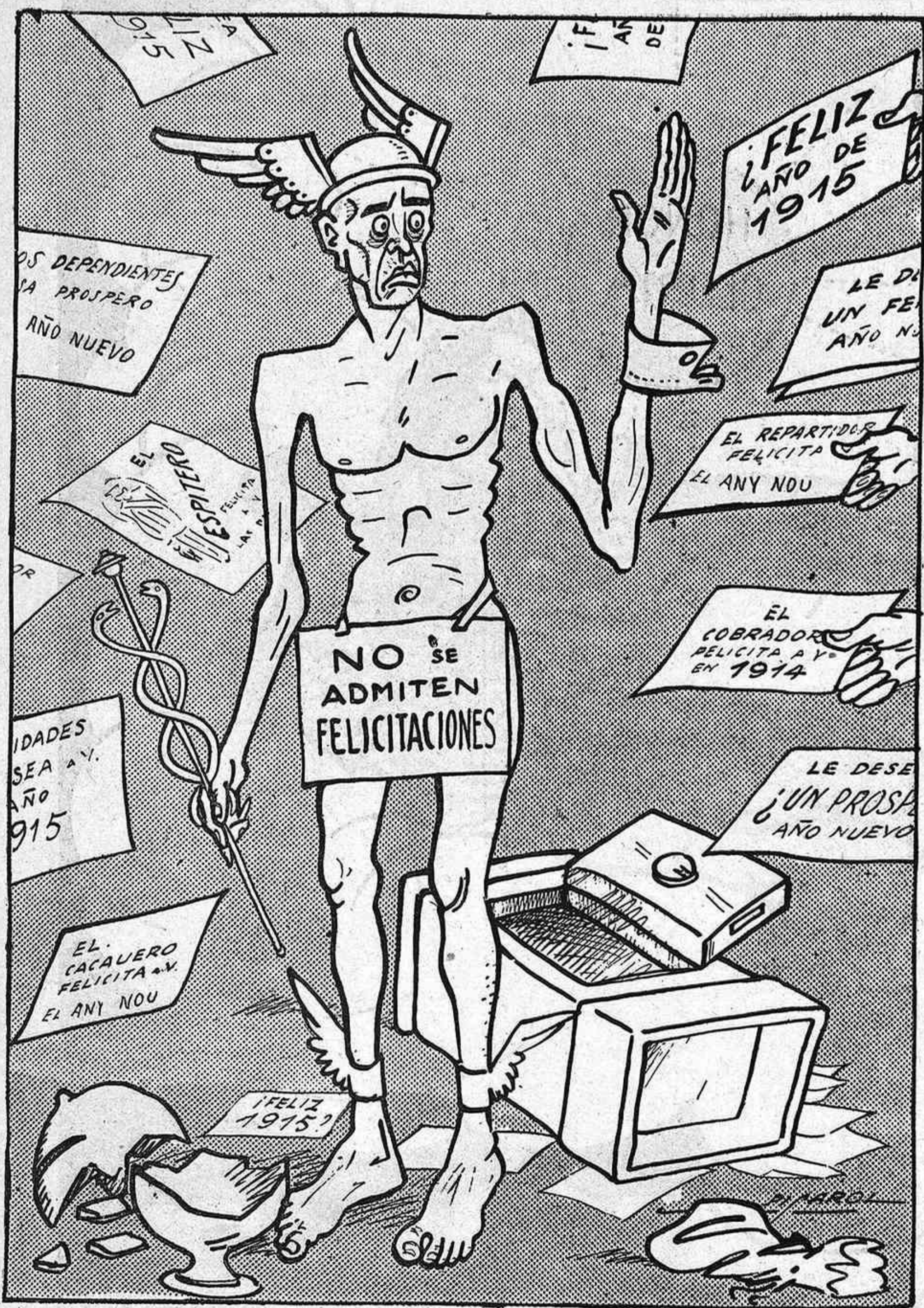
Del mal de la guerra moderna, nosaltres venim a ésser les toxines, o sia els microbis esbravats que ni per a microbis tenim força.

XARAU

L'ALBERT DE BÈLGICA

—Es veritat que m'han pres la terra, però, vaja,... en aquest cel, Déu n'hi dó de lo bé que s'hi està.

EL GRAN IGNOSCENT

Situació crítica del comerç espanyol

animant i engrescant al punt de comptar-se per plens les funcions de les passades festes.

Ho celebrem per dos conceptes: perquè s'ho mereix el talent de la nostra paisana, i perquè cal fer justícia a la companyia que porta, que és molt notable i molt homogènia.

—Abans d'ahir, dimarts, degué tenir lloc l'estrena de la comedia en dos actes d'en Martínez Sierra, *La Pasión*. Sentim no arribar a temps per a donar-ne compte; ho farem la setmana entrant.

LICEO.—*Orfeo*, la joia clàssica de Gluck, ha sigut el present que per Nadal han donat, en el Liceo, als bons aimants de la música.

De l'interpretació de la protagonista va encarregar-se'n la nostra Supervia.

El seu amor i la seva afició al teatre, han fet que sentíssim un *Orfeo* ben cantat i ben interpretat; les dificultats que té l'obra han sigut vençudes pel talent de la Supervia que s'ha identificat amb el personatge Orfeo, i l'hem vista sempre justa de dicció, de frase i de cant.

La senyoreta Girllina ha cantat la part d'Euridice forsa bé, aixís com la senyoreta Venegas en la curta part d'Amor.

El director, senyor Guarnieri, molt bé amb la batuta; i la direcció escènica, a càrrec d'en Moraguetes, impecable, quedant consagrat com gran director d'escena.

S'anuncia *Louise* i la vinguda d'en Titta-Ruffo.

NOVEDADES.—L'opereta *¡Al fin solos!* ha obtingut una regular acceptació, gracies tan sols a les enjogassades melodies d'en Lehar. El llibret, millor dit, la traducció o arranjament del llibret és un centpeus que no hi hà per on agafar-lo.

Sort, també, que la presentació és bastant esplèndida i que'ls interpretadors hi varen posar bastanta sal.

Mereix un aplauso, principalment, en Josep Bergés.

SORIANO.—Un acte aixiridet i ple de sabor barceloní que's fa aplaudir pels tipus ben observats i per les gracies espontànies d'un diàleg fàcil i lleuger és aqueix *Monterografito* que acaba d'estrenar-se.

La musiqueta que l'acompanya, obra del mestre Montserrat, és apropiada i agradable.

Vaja, un nou èxit, en plenes festes.
Que les logri felices, senyor Quimet!

ESPAÑOL.—*Un taller de modistes*, estrenat darrerament, és un sàinet bastant entretingut, original de D. S. Vinardell. El públic riu algun xisto gruixut i tot es capdella sense deplorables incidents. L'autor fou cridat a les taules.

L'interpretació, discreta.

OLIMPO.—En aquest vell teatre, que avui pertany a l'«Ateneu Obrer del districte II», s'ha estrenat el drama en tres actes *Les desferres*, original d'en Francesc Recasens. En aquesta obra, en Recasens segueix una orientació més humana que en *El ceg Simó*, i ha trobat en ella la nota veritablement realista, sense exageracions i estridències. *Les desferres* pertanyen al gènere obrerista i, sense plantejar un problema

PRINCIPAL.—En totes les obres que li havem vist representar aqueixos dies, *Magda*, *Primerose*, *L'Aigrette*, *Madame Pepita*, *La comida de las fieras*, *La Malquerida* i *La Chokolaterita*, ha estat la senyora Xirgu a l'altura de la seva fama. Les seves facultats d'actriu, que s'adapten meravellosament a tota mena de gèneres, desde la comedia lleugeríssima a la més alta tragedia, han pogut ésser admirades pels seus nombrosos devots, que no s'han cansat d'aplaudir-la i festejar-la.

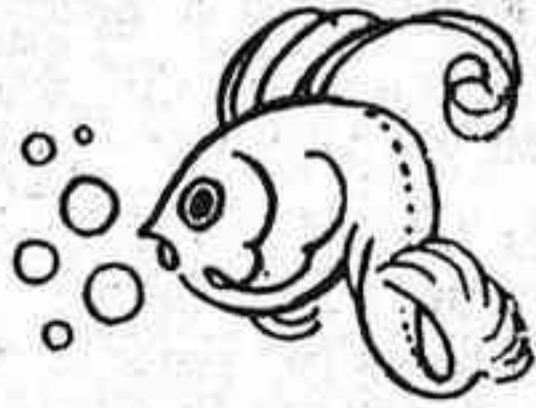
El públic, una mica fret i reservat el primer dia, s'ha anat

nou, ofereixen un aspecte interessantíssim de la qüestió social. L'obra és força equilibrada i lògica i manté viu l'interès de l'espectador. Com sempre passa, hi ha en ella algunes escenes llargues i alguna inverossimilitut de poca monta. En canvi, els personatges s'hi dibuixen bé i la psicologia dels mateixos està ben observada i resolta.

En definitiva, *Les desferres* és una obra de qualitats remarcables que pot afrontar amb èxit la serietat de la crítica i la del públic de nostres primers teatres.

Per aquest camí, en Recasens marxa bé i arribarà allí on se proposi.

Els distingits aficionats de l'«Ateneu Obrer del districte II» feren lo que pogueren, però es notava manca d'ensaigs.

Malalts i... malalts

A l'amic Xarau

EL MALALT APRENSIU

—Senyor doctor, avui estic molt pitjor.

—Vol dir!

—He sentit símptomes estranys al cap, al ventre; els peus se'm refreden tot sovint...

—Doncs la temperatura és dues dècimes més baixa que ahir.

—Ja va bé el séu termòmetre? Ja l'ha fet baixar tot? Vol dir que l'he portat prou estona? Jo per assegurar-me'n, el porto mitja hora.

—No'm faci riure.

—Sí, sí, riure; ja li donaràn... No em recepta res avui?

—Tot segueix bé. Per què més coses?

—Ho deia per si acàs s'hagués descobert algun medicament nou aquests dies.

EL MALALT ESCÈPTIC.

—Totes aquestes potingues que'm recepta, doctor, està segur que'm són d'alguna utilitat?

—Ara si que m'ha divertit vostè! Per què ho diu?

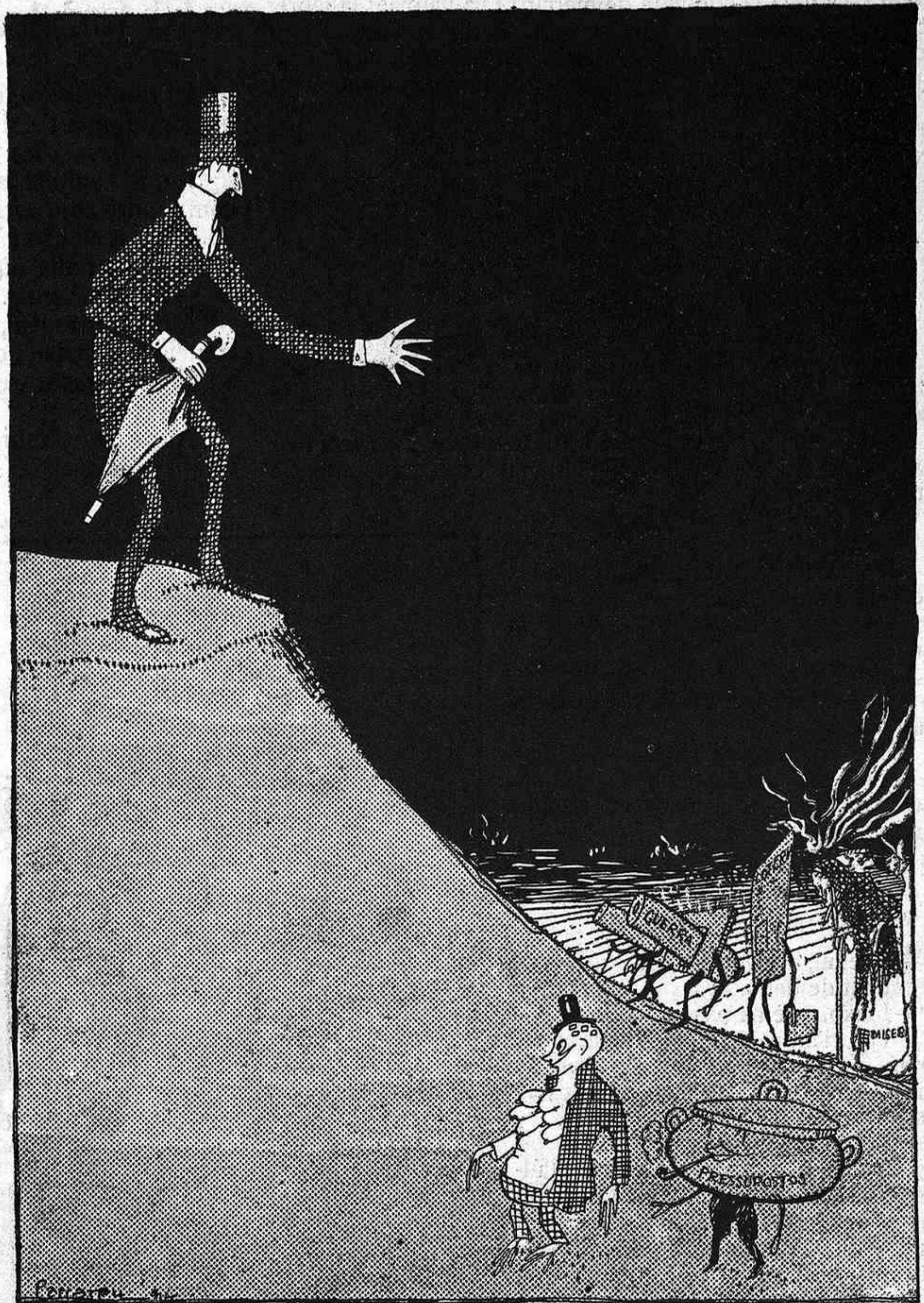
—Perque jo no hi crec.

—I doncs com és que les pren?

—Perque la dòna i les cunyades mai callen: «Per Déu, Quim, pren això, no't descuidis les fregues, ara el caldo vegetal, ara el *cachet*...» Confessi-ho, doctor ¿veritat que no hi creu, vostè, en lo que recepta?

—No digui això. ¿Que no veu la millora?

—Millora, millora! Amb aigua sola i algun aliment líquit

—I d'això en diuen *cap dany*?... Embustersos!

hauria passat lo mateix. Que nò veu els animals? Que'n prenen gaires de medecines?...

EL MALALT GERMANÒFIL.

—Desenganyi's, doctor, no hi hà com els alemanys. Miri, veu el termòmetre?

—Renoil... si que és llarc!

—Molt millor que'l séu i que'l que tenia jo abans; era anglès i tan petit que's perdía per sota l'aixella, per a llegir-hi els números un hi perdía la vista, ah! i em costava sis pessetes; està clar, són uns explotadors els anglesos. Aquest costa no més que deü ralets; i que és lligítim, vegi «*Made in germain*».

—Ja ho veig, ja.

—Un se'l posa i, com surt ben bé mig pam, s'entreté

veient com puja la columna de mercuri i va marcant la febre. Les medecines les faig comprar a la «Farmacia alemana» i trobo que són molt millors. Per a cuidar-me he llogat una... una... *frailen* que quasi bé no sap un mot de castellà, però és molt intel·ligent; cada matí li faig llegir l'ABC, i amb aquell *dejo* sembla talment que'm trobi a Berlín. Cregui que això és lo que m'ha posat bé.

—Moltes gracies, home!

* * *

EL MALALT SABERUT.

—Què tal?... com se troba?

—Psh, no gaire bé. Me sembla que'l suero vital que'm va ordenar no està indicat per a la meva malaltia. L'estrignina, sab? es un excitant, i joestic quelcom nirviós i el cap me fa mal, i no és res més que l'estrignina, cregui-ho!

—Mal de cap, diu?... Doncs bé, li faré fer uns *cachets* i en pendrà un, si al cap de mitja hora no li calma, un altre; ja veurà com cedirà.

—De què són aquests *cachets*?

—A base de quinina.

—No diu que fa tornar sord i rodar el cap la quinina?

—No pas a la dosis que vostè la pendrà.

—No li sembla si aniria millor l'aspirina, la fenacetina, qualsevol altre ina d'aqueixes?

—No's preocupi i deixi'm fer!

—Dispensi, com que un llegeix una mica, sab? no és estrany que tingui opinió.

* * *

EL MALALT EXACTE.

—Cregui, senyor doctor, que estic preocupat de debò.

—I això, què ha passat?

—Figuri's que la medecina que abans d'ahir me va ordenar i que havia de durar-me fins avui al vespre, s'ha acabat aquesta tarde.

—Bé! No vé d'aquí!

—Oh! calli, que encara no és tot; l'última píndola que havia de pendre avui era a les cinc; doncs bé, com estava fent una bacaina, la meva senyora no ha volgut trencar-me la sòn i quan m'he despertat eren les cinc i deù, figuri's quin conflicte!

—Minut més, minut menys, tan se val.

—Oh!... però i si m'hagués sentat malament?... Ahir mateix vostè va dir-me que a les onze em podria llevar; doncs bé, a la mateixa hora em tocava pendre les cullerades de la medecina i ja veu que dues coses a l'hora no poden fer-se. No pot pas pensar lo que he patit tot alçant-me i prenent al mateix temps les cullerades!

DR. FRA BO SA

El fanal del senyor Ambròs

El tren surt a les sis de Barcelona, ja negra nit; de manera que, a l'arribar a l'estació, ja era fum d'estampa nit. Se pujava a les palpentas a la tartana, i si no hagués sigut que l'animal ja sabia el camí de cor, no's podria comprendre com arribaveu a lloc.

Durant el camí no se sentia cap conversa, no més que alguna rialla ofegada i algún xisclet empassat abans de sortir de la gola. Era un viatge avorrit.

I, cosa estranya!, cada dia que passava, més concurrència a la tartana del tren de les sis. Ja no hi havia dia en que dugues o tres noies i joves s'haguessin de quedar en terra.

Al senyor Ambròs, que era un concurrent assíduu, no li plavia això. Anar apretat, a les fosques, i sense

SORTINT DE L'OU

—Ai, pobret de mi!... I pensar que no existeix cap vacuna contra'l microbi de la guerra!

poguer parlar de la política, ni del tifus, ni de res... Vaja!.. No feia per ell.

Prou probava d'arrencar la conversa; però, res.. Contestaven: sí, no, i encara si contestaven.

L'home, ho atribuï a la fosquetat, i ell que sí, comprà un fanal i, a l'arrencar la tartana, els donà la sorpresa d'una il·luminació a *giorno*.

Se sentí un refrec de robes, i al mirar, somrient, als seus companys, en comptes de les cares alegres que esperava, les trobà llargues com un dia sense pa. Ningú digué res.

De sobte, s'apagà el llum; (és un dir s'apagà, l'apagaren), i desseguida un mal intencionat plantà cop an el fanal, que anà a caure al mig de la carretera.

El senyor Ambrós s'enfadà molt i a l'altre dia pujà a peu. Dintre la tartana reien...

La distingida escriptora Mme. Léon Daudet (*Pampille*), des de les columnes del diari *L'Action Française*, ens remercia amb delicadíssims mots l'envió del total de la subscripció de L'ESQUELLA per al Nadal dels soldats francesos.

Després d'acusar-nos rebut de les 971'35 pessetes, i de reproduir la llista completa dels generosos donants, ens assegura que dita quantitat, convertida en espècies, ha sigut ja tramesa al lloc de destí.

Bon profit els hagi fet.

CALENDARIS REBUTS.

De la Camiseria i Corbateria Pons i Carreño, de la Portaferrissa.

De la casa Ch. Lorilleux i C.^a, Materials d'impremta.

De la casa Gibert, Reig, Trillas i C.^a, tallers d'enquadernacions.

De l'Impremta Elzeviriana, de Borrás, Mestres i C.^a

Dels Tallers d'Arts Gràfiques, Henrich i C.^a

Tots ells són molt bonics, molt elegants.

Als seus donadors enviem les gracies per la finesa.

Que sigui l'enhorabona!...

Als sis mil·lions de la rifa de Nadal se'ls ha ocorregut enguany posar en acció una de les més celebrades poesies del malaguanyat Ubach i Vinyeta, i, encaminant-se a Ripoll, han dit.

«Ja som aquí!...»

Ara, lo que als ripollencs els disitgem és que'ls diners que la sort els regala els facin bon profit i els durin forsa.

Que no's compleixi també lo que el mestre Ubach i Vinyeta diu en la mateixa poesia:

«I demà, ni'l record; demà, ni l'eco...»

Sembla que les avançades dels bel·ligerants no han fet cap cas de les súpriques del Sant Pare, que volia que els soldats es mengessin el gall amb pau i tranquil·litat.

El gall ja se'l van menjar; però, *a la cuenta*, era farcit...

I no varen parar de tirar-se els cascabellitos pel cap.

—Aquest any sí que'ls Reis deurán anar magres!
—Per mi, millor, senyoreta. L'any passat em van dur un bordegaç; i, si ara anessin en gran, serien capços de dur-me bessonada!

¿On són aquests que fan córrer que Barcelona ha avorrit de tal manera les ostres, que avui ja apenes ningú en menja?

Una casa expendidora d'aquest delicat molusc ha escampat una fulla, en la qual fa saber al públic que els metges més distingits de la ciutat, tots clients seus, no sols no han deixat mai de consumir-ne, «sino que actualmente las recomiendan a sus enfermos convalecientes».

Calculin, amb els mils i mils convalescents que avui hi hà a Barcelona, si ha d'ésser formidable, mercès an aquesta recomanació, el negoci que estàn fent els venedors d'ostres.

Ja ho deia un observador, comentant la esmentada fulla:

—De segur que en aquests moments, els únics que a Espanya la ballen grassa, són ells... i els veïns de Ripoll.

De Valencia, el dia del sorteig de Nadal, telegrafiaven a un periòdic de Barcelona:

«Entre los valencianos reina gran decepción, pues no ha caído en la región ningún premio de importancia de la lotería.»

Però... acabava dient el telegrama:

«El día, aunque frío, es hermoso. Un firmamento sin nubes permite al sol brillar con toda su intensidad.»

Veuen com, al món, tot té la seva compensació?

Perque, l'intenció filosòfica d'aquesta darrera noticia és ben clara.

«Als valencians—ve a dir—no'ls ha *tocat* la rifa, però en canvi, els ha *tocat* el sol. I quin sol més bonic!»

Segons se desprèn de les primeres llistes de benefactors publicades, l'Ajuntament no ha donat ni un cèntim per a la subscripció oberta per la Comissió Sanitària de les entitats barcelonines a fi de socórrer a les famílies pobres que han sofert a causa de l'epidemia tífica.

Si hem de parlar amb tota franquesa, l'actitut de l'Ajuntament la considerem molt digna i molt lògica.

Abans que tot la conseqüència.

Mai ens ha semblat bé que, una corporació o un individu, lo que ha fet amb el cap ho desfaci amb la qua.

«De una sombrerería de la calle de la Planeta, un individu se fugó con tres gorras.»

Es lo que devia pensar el lladre:

En temps de fret, val més tres gorres que un berret.

Poll ressucitat.

La grossa d'aquest any ha anat a Ripoll.

Des d'ara, doncs, a l'històrica ciutat se li haurà d'afegir una lletra.

La c, se l'haurà ben merescuda.

En direm «Ricpoll».

NOTES DE CASA!

Els germans Muntañola ens han enviat una invitació per a assistir a la projecció privada de la pel·lícula *La Malquerida*, que degué tenir lloc ahir, dimecres, en el «Ideal Cine».

Del «Círculo Artístico», havem rebut una atenta comunicació oferint-nos el seu nou domicili, Rambla de Catalunya, 33, principal.

Agraim la finesa.

Diàleg entre artistes:

—No'm negaràs que l'ambient en que un pintor viu influeix bastant en les seves obres.

—Això és veritat. Mira, veus, jo quan tenia relacions em dedicava als quadros idíllics, i ara, d'ença que soc casat, no pinto sinó batalles.

Lavativa matrimonial

El que's casa amb una pobra,
que cap condició no tinga,
pel marit, ella, de sobra,
és una eterna *xeringa*.

I el que's casa amb una rica,
tant si és afable com ruda,
la muller ben clar indica
que és pel marit una *ajuda*.

Resumint els dos enlassos
se troba, en definitiva,
que'l casori en tots dos cassos
resulta una *lavativa*.

AGUILETA

Estirabot

En un teatre.

Som a les acaballes d'una representació de les de capa i espasa. El *galàn*, que té la *galanteria* de matar-ho tot, ha fet un sens fi de víctimes, que jeuen, esparcides, per terra.

No més manca matar-se ell.

En Quiquet, al veure que l'entusiasme del seu pare no minva, car no's cansa d'aplaudir, li diu, amb molta serietat:

—Vaja, prou, papà. Ara silenci, que vindrà el clero i el cotxe dels morts!

P. ROGER I F.

ACUDITS

A l'observatori astronòmic del Tibidabo.

La senyora Palaudaries, donant la targeta:—Faci el favor d'anunciar-me. Estic invitada a veure passar l'estrella amb cua.

El porter:—Ho sento, però ha fet tard. El pas del cometa ha tingut lloc, ja fa més de mitja hora.

La senyora Palaudaries:—No hi fa res; el senyor Comas i Solà és molt amic meu, i estic segura que per a mi el farà passar una altra vegada.

Un bromista que's fa passar per gran explorador, conta les peripecies del seu viatge al Sudàn.

—Però com s'ho fan per a colonitzar tan depressa una regió salvatge?—pregunta una senyora.

—Molt senzill, la reguen amb aigua de *Colonia*.

Entre muller i marit:

—Demà passat compleixo els anys. Què'm regalaràs?

—Res.

—Ah, sí? Bé ets prou ranci.

—No ho faig per estalvi; ho faig perquè no'm sembla prou delicat recordar-li a una senyora que s'ha envellit de 365 dies.

N. Fernández: No'ns convé.—D. Condal: No està prou bé per a dir que és bò, ni prou malament per a dir que és dolent.—N. Margall: Coses de bon humor necessitem, que prou tragedies passa cada hu a casa seva.—Paleus: Per als Almanacs ha fet tart. Procurarem inquirir-ne algun en el número de cap d'any.—O. Linga: Realment, és planxa, però poc graciosa.—Ll. Campà: Està bé de forma. Lo que hi manca és novetat i intenció. Això mateix amb un final original, inesperat, aniria de primera.—E. Heredero: No pas *heredero* de les muses.—Eseve: El xisto no és nou, però, en canvi, el dibuix és bastant dolentet.—Q. R.: No s'havia rebut, no, senyor. Gracies; anirà a la primera ocasió.—E. E. i C.: La traducció no'ns té utilitat. S'estima l'intenció.—Lluís Toria: Gracies per la reproducció.—P. A.: El seu article és quatre vegades massa llarg.—A. S.: El dibuix no ha petat.—Lari C. Bages: Farem tria i lo que vagi anirà.

Antoni López, editor — Rambla del Mitg, núm. 20
Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Olm, 8
BARCELONA

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

LA PAU :-: NÚMERO :-: **LA PAU**
EXTRAORDINARI

DE
L'ESQUELLA de la TORRATXA

SORTIRÀ DIVENDRES QUE VE DIA 8 DE JANER

32 planes d'il·lustració i text

Preu: 20 cèntims

ALMANAC de La Campana de Gracia, per a 1915

Un tomo 8.º

Preu: DOS RALS

CALENDARI DE PARET

per a 1915

Dibuixat d'en RAMON CASAS

Una pesseta

ALMANAC

DE

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

Un tomo

Una pesseta

TAPES per a enquadernar L'ESQUELLA de la TORRATXA de 1914
Tapes soles. . . Ptes. 2'50 :-: Tapes i enquadernació. . . Ptes. 3'50

Dissabte dia 2 de janer

NÚMERO EXTRAORDINARI

DE

LA CAMPANA DE GRACIA

LÁMINES EN COLOR

8 planes de text i il·lustració

DÈU cèntims

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliuranses del Giro Mútuu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravíos si no's remet, ademés, un ral pera certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

L'ANY NOU AL ANY VELL

—Bon vent, avi Craques!